

ERiC

ERiC is *Evaluating Research in Context*, het beoordelen van onderzoek in de context waarin dat onderzoek wordt uitgevoerd en gebruikt. Eén van de doelen van ERiC is het verder ontwikkelen van een methode om de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek te beoordelen. Begin 2010 zal ERiC de resultaten van een aantal pilot studies bekend maken. Het betreft studies naar het beoordelen van de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek in Bouwkunde, Rechtsgeleerdheid, Elektrotechniek en Werktuigbouwkunde. Ook zal een nieuwe versie van de handreiking voor het beoordelen van de maatschappelijke kwaliteit van onderzoeksgroepen worden gepubliceerd. Initiatiefnemers van ERiC zijn KNAW, NWO, VSNU, HBO-raad en het ministerie van OCW. De afdeling Science System Assessment van het Rathenau Instituut voert de pilot studies uit.

SIAMPI

SIAMPI is een acroniem van *Social Impact Assessment Methods for research and funding instruments through the study of Productive Interactions between science and society*. In het SIAMPI project worden productieve interacties tussen onderzoekspraktijk en de maatschappelijke context onderzocht. De veronderstelling is dat we op basis daarvan methoden voor het beoordelen van de maatschappelijke impact van onderzoek kunnen ontwikkelen. Begin 2011 zal SIAMPI resultaten van een aantal pilot studies bekend maken. Het betreft studies in de gebieden Nanotechnologie, Gezondheid, ICT en Sociale en Geesteswetenschappen. Dit Europese project heeft voor een periode van twee jaar 800.000 euro subsidie gekregen uit het Zevende Kaderprogramma (KP7) van de Europese Commissie. Initiatiefnemers zijn het bureau van de KNAW en afdeling Science System Assessment van het Rathenau Instituut. Deze ERiC leden werken samen met Consejo Superior de Investigaciones Científicas (Spanje), Maison des Sciences de l'Homme (Frankrijk) en University of Manchester (VK).

De ERiC pilotstudies laten zien dat er veel mogelijke indicatoren zijn: bijvoorbeeld de totale hoeveelheid externe financiering en het aantal contracten, parttime aanstellingen van mensen uit de professionele praktijk, octrooien, beleidsrapporten, populariserende artikelen, protocollen, ontwerpen, modellen, programma's, lidmaatschappen van redacties, adviesraden en commissies, het aantal catalogi en leerboeken en de oplage daarvan. Meer kwalitatief kan beschreven worden hoe onderzoeksinfrastructuur wordt gedeeld met stakeholders, hoe de onderzoeksagenda aansluit op maatschappelijke agenda's, hoe gezamenlijke projecten tot stand zijn gekomen, verlopen en afgerond, hoe resultaten gebruikt worden in opleidingen en hoe resultaten ten goede komen aan maatschappelijk debat, culturele identiteit, kwaliteit van leven of rechtspraak.

Twee belangrijke lessen uit het ERiC project zijn dat hoewel er voor veel gebieden lange lijsten van mogelijke informatie en indicatoren zijn aan te leggen, in veel gebieden maar een beperkt aantal indicatoren er echt toe doet. Ten tweede, dat niet gezocht moet worden naar indicatoren om de kwaliteit te meten. De essentie van de methode is dat de kwaliteit *beoordeeld* wordt door experts, peers en/of stakeholders.

BEOORDELING

De zelfevaluatie kan bestaan uit een beschrijving van de context van het onderzoek en van de stakeholders, het benoemen van indicatoren voor productieve interacties en het presenteren van evidentie. Op deze manier schetst de onderzoeksgroep dus ook het kader waarin het beoordeeld wil worden. Het is aan de evaluatiecommissie om een oordeel te geven over de inspanningen en resultaten die de groep heeft gepresenteerd. De commissie kan natuurlijk ook een oordeel geven over het kader dat de groep heeft geschetst: de context, de stakeholders en indicatoren voor productieve interacties. In het verleden zijn er peer commissies geweest die tot de conclusie kwamen dat zij de maatschappelijke kwaliteit niet konden beoordelen. Uit de ERiC pilots blijkt dat hiervoor twee mogelijke oplossingen zijn. In gebieden waarin veel relaties zijn tussen onderzoek en maatschappij, kunnen er stakeholders zijn die als lid van een evaluatiecommissie bij kunnen dragen aan de beoordeling van de maatschappelijke kwaliteit. Een andere mogelijkheid is om een panel van stakeholders te vragen een dergelijke beoordeling te geven. Als de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek belangrijk is, dan zal dat tot uiting moeten komen in de opdracht aan de evaluatiecommissie en in de samenstelling van die commissie.

TEN SLOTTE

Nederland heeft een lange traditie in het ex post beoordelen van onderzoek op institutioneel niveau. Er zijn weinig landen waar dit al sinds de jaren '80 van de vorige eeuw gebeurt. Al sinds die tijd maakt de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek onderdeel uit van de beoordeling. Tot heden is dit onderdeel in de meeste evaluaties echter onderbelicht gebleven. De laatste jaren wordt steeds meer belang gehecht aan de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek. Universiteiten en hogescholen hebben een belangrijke rol in het ontwikkelen en circuleren van kennis ten behoeve van de maatschappij en de beroepspraktijk. In de valorisatieagenda van het Innovatieplatform is valorisatie als een van de kerntaken van hogescholen en universiteiten benoemd. De vraag naar het beoordelen van de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek wordt steeds vaker gesteld. Omdat is afgesproken dat universiteiten en hogescholen systematisch aandacht besteden aan valorisatie in hun kwaliteitszorg, om verantwoording af te leggen aan financiers. Maar ook omdat groepen in toenemende mate willen reflecteren op hun bijdrage aan de maatschappij: voor welke stakeholders is het onderzoek belangrijk en hoe slaagt een groep er in die belanghebbende te bereiken?

Reageren? Ho-management.nl

Leonie van Drooge (secretaris van ERiC en SIAMPI) en Barend van der Meulen zijn werkzaam bij de afdeling Science System Assessment van het Rathenau Instituut.

